

LA PEDAGOGIA CALANDRETA

«...Calandreta, amb los ensenhaires organizats en còlas pedagogicas e en partenariat amb l'establiment APRENE, porgís una pedagogia que ten compte principalament, dins sa practica, dels trabalhs dels corrents pedagogics

« Tecnicas Freinet » e « Pedagogia Institucionala » e dels psicolingüistas subre l'educacion bilingüa en immersion aboriva. Calandreta encoratja la mesa en plaça d'institucions, dins las classas, que balhan la paraula als dròlles, que los autonomizan, que regulan la vida dels grops, que dobrisson la classa cap a l'exterior.

La tòca es d'assegurar una continuitat de la mairala fins al licèu e de donar de sens als aprendissatges. Los establiments Calandreta desvolopan una pedagogia del subjècte actor dins un grop, adaptada tant al primièr coma al segond gra...» (carta Calandreta, 2005 - 2023)

A partir d'una experiéncia de mai de 40 ans, avèm bastit un biais novèl de far escòla :

la **Pedagogia Calandreta**.

5 principis

1 Far son mèl del bilingüisme

« *Al secors, soi monolingüe e francofòn !* » *Jean Petit*

Calandreta causiguèt l'immersion aboriva tre la començança en s'apiejar mai que mai suls trabalhs del Professor Jean Petit [1] .

A Calandreta, l'occitan es la lenga de vida, la lenga per dire e per se dire. Aquesta pedagogia de la paraula junta naturalament amb l'immersion. APRENE participa ara al trabalh de recèrca menat dins aquel domeni amb los universitaris de l'ISLRF [2]. L'anar-tornar regular entre lo mond de la classa e lo de la recèrca faguèt espelir una pedagogia vertadièra de l'immersion, es a dire lo desvolopament d'estrategias eficaças per l'ensenhament en occitan (contrastivitat mesurada, estatut de l'error, exposicion intensiva e continua a la lenga...) Los establiments velhan a sonhar la preséncia e la qualitat de la lenga, que siá dins la classa o en defòra de la classa. En 40 ans, Calandreta, mercés a l'Establiment d'Ensenhament Superior Occitan APRENE, aurà assegurat lo passatge d'una escòla experimental militant a d'establiments expèrts, escòlas de l'exigéncia. Dins una societat ont l'Estat ignòra las lengas «regionalas», causir l'immersion en occitan es s'enriquir d'una cultura en movement, crusòl d'una civilizacion portaira d'avenidor.

[1] Lo professor Joan Petit (1929-2003) foguèt un companhon de rota de las escòlas Calandreta. De 1996 a 2002, ensenhèt a l'establiment APRENE. Nascut en 1929 a Bordèus, professor agregat d'alemand, s'engagèt d'ora dins son percors dins la formacion de mèstres e la reflexion didactica. Director del Centre de Linguistica Aplicada de Besançon, foguèt puèi nomenat Professor a l'Universitat de Reims en 1980 e dirigiguèt lo Departament d'alemand.

[2] **ISLRF** Institut Supérieur des Langues de la République Française.

2 Créisser dins un monde plurilingüe

« Se, per comparason del francés e del lengadocian, o del provençal, los enfants del pòble, dins lo Miègjorn de França tot, aprenián a retrobar lo meteís mot jos doas formas un pauc diferentas, aurián lèu en man la clau que lor dobririá, sens granda pena, l'italian, lo catalan, l'espanhòl, lo portugués...»

Joan Jaurès

Jaurès, visionari, verificuèt a la debuta del sègle XX una capacitat comuna a totes los que parlavan l'occitan e lo francés. Aquel bilingüisme viscut foguèt longtemps vist coma una empacha puslèu que coma una fòrça a l'escòla.

En 1984, al congrès de Montalion, regents e associatius descobriguèron un tèxt de Tilbert Stegman [3] que dubriguèt la via cap a l'invencion d'una pedagogia plurilingüa originala.

Comencèrem atal a trabalhar en intercompreneson entre las lengas romanicas amb l'occitan coma lenga vertabrala. Puèi lo trabalh se dubriguèt a l'escota de la *musica de las lengas*.

En 2020, lo plurilingüisme que metèm en òbra a Calandreta partís de las lengas de la classa e s'alarguís a las autras varietats de l'occitan, a las lengas de la familha romanica, e a d'autres familhas de lengas : estudiam, espepissam las lengas, las comparam per ne descobrir las particularitats, las règlas ; las comprenèm amassa per las aprener melhor, per aprener a las aprener.

Nòstra practica pedagogica plurilingüa, designada pel vocable **Familhas de Lengas**, es plurala dins las practicas. Intègra :

- d'activitats d'acuèlh de las lengas de cadun amb un trabalh sus las biografias lengatgièiras,
- d'intercompreneson entre dialèctes de l'occitan e entre lengas romanicas,
- d'escota de las musicas de las lengas,
- de palancas entre l'occitan e lo francés,
- de comparasons entre lengas de familhas diferentas,

- l'integracion de las lengas del cursus al segondari amb lo bilingüisme occitan-francés per ne far un plurilingüisme afortit.

Calandreta desvolopa un **apròchi plural original** presat dins la recèrca en pedagogia e didactica de las lengas [4].

Aquel biais de far de ligams entre las lengas es al còr de la Pedagogia Calandreta que teís los aprendissatges entre eles.

Tròba naturalament sa plaça dins las diferentas institucions de la pedagogia

Calandreta : rituals, qué de nòu, correspondéncias, cenchas, ...

[3] Tilbert Didac Stegmann (1941), experimentèt a partir de las annadas 1980 l'ensenhament simultanèu de familhas de lengas a l'universitat de Francfort. En 1994, animèt l'estagi fondator «qual ten las lengas ten las claus» a Pau e participèt al collòqui Latinitàs a Besièrs en 2000.

[4] tèsi d'Emilia Chorin (2017)

3 La lenga d'una cultura

"Es a partir de l'ultralocal que tocam l'universal"

Salvador Dalí (apuèi Montaigne)

La lenga d'usatge a Calandreta es l'occitan. Es la lenga d'un territòri e d'una cultura millenària. Los aprendissatges son ancorats dins l'entorn dels calandrons. Malhar amb l'entorn, anar veire, sortir de la classa, partir en viatge o en classa verda, correspondre, son d'indispensables per far viure als enfants, adolescents, e als adultes l'experiéncia de l'alteritat e de la dobertura.

L'endefòra comença aici : saber d'ont venèm, o plan causir ont volèm èsser, es essencial. Activa la coneissença e la reconeissença del Patrimòni Cultural Immaterial de l'umanitat e de l'endrech ont sèm.

4 Aculhir la paraula de cadun

« Las Calandretas son pas d' escòlas bilingüas, mas trilingüas: parlan occitan, francés, mas tanben e sustot la lenga del subjècte. Se tenètz pas compte del subjècte en l'enfant, li aprenètz pas a parlar en occitan, li aprenètz a se calar en occitan...» Renat Laffite [5]

A Calandreta, trabalham l'irreductibla singularitat del subjècte.

La pedagogia, la centram sul créisser.

Aquò val pel comportament coma pels aprendissatges. Ajudam, acompanham per que venga lo mai educatiu possible. Quand una familha fa la causida de fisar son enfant a Calandreta, li permet de trapar un encastre ont la seuna singularitat serà respectada, presa en compte.

Cada mainatge i es considerat dins son integralitat, cargat de la seuna cultura, de la seuna istòria, de sos sabers, e se pòt far vector de transmission al dintre de la classa.

La dissociacion entre «enfant» e «escolan» ven alara fosca, puèi que los aprendissatges fan resson atanben fòra l'encastre de l'escòla o de l'establiment.

La pedagogia nòstra daissa una plaça singulara a cadun, en classa, particularament per las avaloracions, mas tanben dins los tempses peri-escolars.

Cadun pòt alara prene consciéncia de son caminament, de son evolucion en tant qu'enfant, adolescent, adult.

[5] René Laffitte : institutor, pedagòga, companhon de rota de las Calandretas, publiquèt tres obratges essencials de Pedagogia Institucionala e acompanhèt la naissença e lo desenvolopament de l'establiment APRENE

5 Calandreta per aprene

*« Degun (trans)forma pas l'autre.
Degun se (trans)forma pas sol.
Es ensemble que nos (trans)formam. »*

Paolo Freire

L'enfant singular es actor de sos aprendissatges. Per aquò nòstra pedagogia bota un encastre institucionalizat securizant. Afortís o crèa la fisança de l'escolan en se amb las aisinas de las tecnicas Freinet (texte liure, jornal escolar,...) e de la Pedagogia Institucionala (cenchas, conselh...). Favoriza son desir d'aprene, de descobrir, esvelha sa curiositat. Cadun es actor de sos aprendissatges de mercé la classa cooperativa que porgís de situacions de produccions, d'interaccions, d'estimulacions. Multiplican los escambis amb lo grop classa e l'endefòra. Calandreta es l'escòla del coratge e de la responsabilitat. Los calandrons i aprenon a legir, a escriure, a comptar e venon ciutadans en viure l'alteritat e la libertat. Al collègi e al licèu perseguisson aqueste camin de responsabilitat.

La Pedagogia Calandreta bota un encastre institucionalizat securizant que favoriza totes los elements que fan de l'enfant singular un actor de sos aprendissatges. Afortís o crèa sa fisança en se amb las aisinas de las tecnicas Freinet (tèxte liure, jornal escolar,...) e de la Pedagogia Institucionala (cenchas, conselh...). Favoriza son desir d'aprene, de descobrir, de despertar sa curiositat. Los mainatges son actors de lors aprendissatges de mercé la classa cooperativa que porgís de situacions de produccions, d'interaccions, d'estimulacions, d'ajudas que favorizan los escambis amb lo grop classa e l'endefòra.

Encastre de mesa en òbra

La pedagogia Calandreta se bastís dins d'establiments onte :

- Los parents d'escolans, los ensenhaires e los escolans fan viure lo projècte educatiu dins cada establiment ;
- Los establiments son totes diferents, pasmens los actors agisson de cotria, dins de lòcs identificats que s'apièjan sus la Pedagogia Institucionala ;
- Escolans, collegians, liceans, associatius, experimentan lo rapòrt a la lei e la participacion activa als lòcs de decisions ;
- Los ensenhaires decidisson en còla, d'un biais cooperatiu, de las grandas linhas de l'accion educativa de l'establiment en coeréncia amb la Pedagogia Calandreta e la Carta Calandreta. La libertat pedagogica de cada ensenhere s'exprimís dins aquel encastre. Lo Conselh dels ensenhaires baileja la mesa en òbra del projècte educatiu. Coordina, desvolopa e balha vam a las tecnicas nascudas de las formacions e de las recèrcas d'APRENE, establiment de formacion de Calandreta. Lo cap d'establiment, responsable de l'aplicacion de las decisions del Conselh, velha a la qualitat pedagogica de l'establiment. Aquel conselh pren en compte los vejaires del Conselh d'Administracion de l'Associacion de l'establiment, que lo cap d'establiment n'es membre, l'es tanben del burèu.
- Al dintre dels establiments Calandreta, lo debat pòt menar a de conflictes mas es indispensable per bastir una cultura comuna a las còlas pedagogicas, educativas, e associativas. Conéisser son ròtle dins la comunautat educativa Calandreta, es conéisser sos limits d'accion e d'intervencion, quina que siá sa plaça : regent.a, professor.a, ajuda mairala, emplegat.da, associatiu.va, calandron.a, calandrin.a o parent.